

KURATORIUM
OŚWIATY
w Katowicach

**Wojewódzki Konkurs Przedmiotowy
z Języka Polskiego
z Elementami Historii
dla uczniów szkół podstawowych
województwa śląskiego
w roku szkolnym 2010/2011**

KOD UCZNIĄ

--	--	--

Etap: wojewódzki
Data: 15.02.2011r.
Czas pracy: 90 minut

Informacje dla ucznia:

1. Na stronie tytułowej arkusza w wyznaczonym miejscu wpisz swój kod ustalony przez komisję.
2. Sprawdź, czy arkusz konkursowy zawiera 8 stron i 25 zadań.
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem. Nie używaj korektora.
5. W zadaniach zamkniętych podane są cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Wybierz tylko jedną odpowiedź i zaznacz ją znakiem **X** **bezpośrednio na arkuszu**.
6. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem (X) i zaznacz inną odpowiedź znakiem **X**.
7. Rozwiązania zadań otwartych zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
8. Przygotowując odpowiedzi na pytania, możesz skorzystać z miejsc opatrzonych napisem *Brudnopis*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

Liczba punktów możliwych do uzyskania: **40**
Liczba punktów umożliwiająca otrzymanie tytułu laureata: **34**

WYPEŁNIA KOMISJA KONKURSOWA

Nr zadania	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	Suma
Liczba punktów możliwych do zdobycia	2	3	1	2	1	1	2	1	1	2	1	4	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	6	40
Liczba punktów uzyskana przez uczestnika konkursu																										

Podpisy przewodniczącego i członków komisji: 1. Przewodniczący-.....
2. Członek-.....
3. Członek-.....

Zadanie 1. (0-2pkt.)

Podpisz fotografie oraz reprodukcje portretów imionami i nazwiskami przedstawionych na nich postaci historycznych.

Zadanie 2. (0– 3 pkt.)

Wpisz we właściwe miejsca podane w ramce imiona i nazwiska twórców polskiego dziedzictwa narodowego.

Fryderyk Chopin, Jan Matejko, Adam Mickiewicz,
Stanisław Moniuszko, Henryk Sienkiewicz, Stanisław Wyspiański

A. malarze: .....

B. kompozytorzy: .....

C. pisarze i poeci: .....

Tekst do zadań od 3. do 5.

Jeszcze Polska nie umarła,
kiedy my żyjemy.
Co nam obca moc wydarła,
szablą odbijemy.

Jak Czarniecki do Poznania
wracił się przez morze
dla ojczyzny ratowania
po szwedzkim rozbiorze.

Przejdziem Wisłę, przejdziem Wartę
będziem Polakami
dał nam przykład Bonaparte
jak zwyciężać mamy.

Na to wszystkich jedne głosy:
„Dosyć tej niewoli
mamy Raławickie Kosy,
Kościuszkę, Bóg pozwoli.”

Pieśń Legionów Polskich we Włoszech (fragmenty)

Zadanie 3. (0–1 pkt)

Podaj imię i nazwisko autora słów pieśni.

.....

Zadanie 4. (0–2 pkt.)

Uzupełnij tabelę, wykorzystując fragmenty *Pieśni Legionów Polskich we Włoszech*.

Wydarzenie	Postacie historyczne występujące w tekście	Wiek, w którym miało miejsce wydarzenie
	Stefan Czarniecki	
	Tadeusz Kościuszko	
	Napoleon Bonaparte	

Zadanie 5. (0–1 pkt)

Wyjaśnij przenośne znaczenie podkreślonego fragmentu wiersza.

.....

.....

Zadanie 6. (0–1 pkt)

Uporządkuj wymienione wydarzenia od najwcześniejszego do najpóźniejszego, wpisując w wyznaczone miejsca cyfry od 1 do 5.

- ... powstanie kościuszkowskie
- ... wojna polsko – bolszewicka (radziecka)
- ... Konstytucja 3 Maja
- ... powstanie warszawskie
- ... powstanie listopadowe

Zadanie 7. (0–2 pkt.)

Nazwy i miejsca związane z I lub II wojną światową umieść w odpowiednim miejscu, wpisując numery od 1 do 6.

I wojna światowa: .....

II wojna światowa: .....

1. Państwa Centralne 2. Hiroszima 3. Ententa 4. Legiony Polskie 5. Armia Krajowa 6. Monte Cassino
---

Zadania od 8 do 14. do lektury: Kornel Makuszyński, *Szatan z siódmej klasy*.

Zadanie 8. (0–1 pkt)

W jednym z amerykańskich czasopism ukazał się kiedyś artykuł pt. *20 przykazań autora powieści detektywistycznej*. Znalazły się w nim ,między innymi, cytowane niżej wskazówki. Podkreśl te, które mają odzwierciedlanie w powieści Kornela Makuszyńskiego.

- Tylko detektyw może rozwiązać zagadkę.
- Detektyw nie może okazać się winowajcą.
- Przystępcą nie może być służący lub osoba niskiego pochodzenia.
- Powieść nie może zawierać wątku miłosnego z udziałem detektywa.
- Przestępstwo musi zostać popełnione w realistyczny sposób, a metody dochodzenia prawdy mają być racjonalne i oparte na naukowych przesłankach.

Na podstawie *Wikipedii*.

Zadanie 9. (0–1 pkt)

Napisz, kiedy rozgrywają się wydarzenia opisane w powieści.

Zadanie 10. (0–2 pkt.)

Rozpoznaj bohaterów powieściowych.

- ..... – *rumiany starowina w białym obleczeniu jak przyjazny duch*
 ..... – *drobny mężczyzna o głębokim basie i czarnej brodzie*
 ..... – *przedobra kobieta, która miała na głowie cały dom*
 ..... – *panienka wysoka i smukła o fiołkowych oczach*
 ..... – *brat diabła i bliski kuzyn czarownicy*

Zadanie 11. (0–1 pkt)

Uporządkuj wydarzenia w kolejności chronologicznej, wpisując w odpowiednie miejsca cyfry od 1. do 4.

- ..... Uderzenie Adasia w głowę.
 ..... Przyjazd komornika do Bejgoły.
 ..... Hojny dar Francuza dla księdza Kazurro.
 ..... Odnalezienie pamiętnika księdza Koszyczka.

Zadanie 12. (0–4 pkt.)

Wypełnij brakujące pola w tabeli, wyjaśniając, jak Adaś kolejno rozwiązywał zagadki pozostawione przez Kamila de Berier.

Gdzie tekst został zapisany	Zaszyfrowany tekst	Znaczenie zaszyfrowanej informacji
W liście napisanym do brata przez Kamila de Berier.	<i>Nie wychodź z izby i czytaj...</i>	Początek rozwiązania zagadki znajduje się w pomieszczeniu, w którym przebywał w Bejgole chory oficer napoleoński.
	<i>Na odrzwiach bramy ten się napis czyta... O treści memu duchowi kryjomej...</i>	
	<i>W wielkim domu znajdziesz dwie malowane brody. Nie patrz poza siebie. Patrz przed siebie i czytaj w brodzie!</i>	
	<i>Znajdziesz w domu tego, co powróci wkrótce z Egiptu i nigdy nie jadał na uczenie z płaskiego talerza.</i>	

Tekst do zadań 13. i 14.

Jakiś mądry sędzia w Bagdadzie wykrył złodzieja w ten sposób, że dziesięciu podejrzanym kazał dotknąć zabłoconego brzucha osła. Każdy niewinny czynił to śmiało, jednak opryszek pomyślał, że to pułapka i udał tylko, że dotyka osłego brzucha. W ten sposób ten, co miał nieczyste ręce – miał czyste ręce.

Na podstawie: Kornel Makuszyński, *Szatan z siódmej klasy*.

Zadanie 13. (0–1 pkt)

Arabski sposób został wykorzystany w powieści, aby odkryć złodzieja

- A. drzwi.   B. pióra.   C. lodów.   D. pieniędzy.

Zadanie 14. (0–1 pkt)

Napisz, jakie przenośne znaczenie ma zwrot:

Miał nieczyste ręce - .....

Zadanie 15. (0–1 pkt)

Zaimkiem jest wyraz

- A. jakiś   B. że   C. jednak   D. w

Zadanie 16. (0–1 pkt)

Aby otrzymać wiarygodną i obiektywną informację o powieści Makuszyńskiego, najlepiej

- A. podyskutować na ten temat na forum internetowym.
B. sięgnąć do opracowania popularnonaukowego.
C. przeczytać streszczenie, tzw. bryk.
D. przeczytać całą książkę.

Zadanie 17. (0–1 pkt)

Skreśl niepoprawnie użyty wyraz.

Plastyczną i architektoniczną oprawę filmowej adaptacji powieści Makuszyńskiego z 2006 roku stworzył scenarzysta/scenograf Andrzej Haliński.

Zadanie 18. (0–2 pkt.)

Uzupełnij tekst wyrazem *muzeum* w odpowiedniej formie.

Obrazy Vermeera znajdują się w wielu ..... W posiadaniu .....
w Amsterdamie i Hadze jest łącznie 7 dzieł. Warto też zwiedzić trzy .....
w Londynie, aby zobaczyć 4 obrazy holenderskiego mistrza. .... w paryskim
Luwrze posiada 2 obrazy, a ..... w Niemczech mają 6. Europa konkuruje
z ..... w USA, gdzie znajduje się 15 obrazów wielkiego malarza.

Tekst do zadań 19. i 20.

Nastąpił ważny zwrot w sztuce, gdy siedemnastowieczni holenderscy artyści zaczęli odchodzić od tradycyjnego malarstwa religijnego, mitologicznego czy historycznego, odkrywając rzeczywistość, jaką mieli przed oczami, czerpiąc coraz większą radość z wiernego oddawania codziennych motywów. Martwa natura na obrazie Vermeera „Dziewczyna z dzbanem mleka” z realistycznie i dokładnie namalowanymi rzeczami codziennego użytku należy do takich odkryć.

W centrum obrazów Vermeera znajduje się zawsze człowiek. Patrzący później odkrywa piękną martwą naturę na stole. Czerwień spódnicy i zieleń serwety są przygaszone, podkreślony zaś błękit podwiniętego fartuszka oraz żółć kaftanika.

Vermeer dostosował się do nowej holenderskiej „sztuki mieszczańskich wnętrz”. Jednak gdy inni malowali damy w taftach i brokatach lub oficerów w całej krasie wspaniałych mundurów, on wybierał postacie żołnierza, dziewczyny, służącej. Malował zwykłe życie.

Na podstawie: Gerhard W. Menzel, *Vermeer*.

Zadanie 19. (0–1 pkt)

Holenderscy malarze z XVII wieku malowali najchętniej

- A. codzienność.
- B. sceny religijne.
- C. martwą naturę.
- D. postacie historyczne.

Zadanie 20. (0–1 pkt)

W tabeli zapisano trzy zdania odnoszące się do twórczości Vermeera. Wpisz w kolumnę TAK, jeżeli zdanie jest prawdziwe, lub NIE, jeśli jest fałszywe.

Vermeer malował w sposób realistyczny i dokładny.	
Bohaterowie portretów Vermeera są odświętnie i bogato ubrani.	
Martwa natura na obrazach Vermeera jest ważniejsza od człowieka.	

Zadanie 21. (0–1 pkt)

Podaj inne przykłady wyrazów z rodziny, do której należy rzeczownik *czerwień*.

przymiotnik	czasownik	przysłówek

Zadanie 22. (0–1 pkt)

W zdaniu: „W centrum obrazów Vermeera znajduje się zawsze człowiek”, wyraz *człowiek* jest

- A. dopełnieniem.
- B. przydawką.
- C. okolicznikiem.
- D. podmiotem.

Tekst oraz ilustracja do zadań od 23. do 25.

Vermeer

Dopóki ta kobieta z Rijksmuseum*
w namalowanej ciszy i skupieniu
mleko z dzbanka do miski
dzień po dniu przelewa,
nie zasługuje Świat
na koniec świata.

Wisława Szymborska, z tomiku *Tutaj*.

*Rijksmuseum (hol. *Muzeum Państwowe*)

– holenderskie muzeum narodowe w Amsterdamie

Zadanie 23. (0–1 pkt)

Wiersz Wisławy Szymborskiej jest

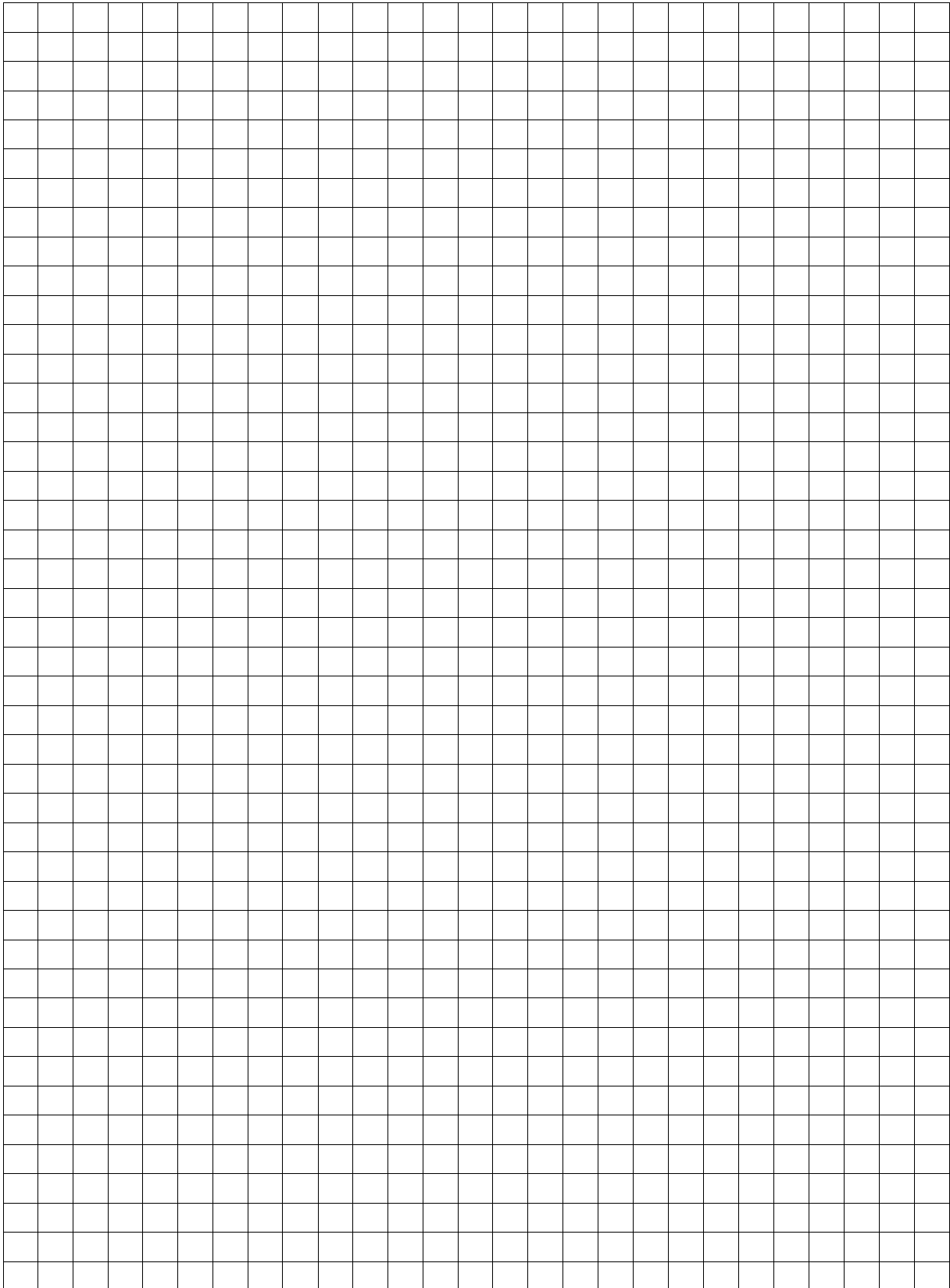
- A. poetyckim opisem obrazu.
- B. komentarzem o roli sztuki.
- C. opisem przeżyć na widok obrazu.
- D. opowiadaniem o wizycie w muzeum.

Jan Vermeer van Delft, *Mleczarka* (lub *Dziewczyna z dzbanem mleka*), ok. 1660

BRUDNOPIS

Karta odpowiedzi z kryteriami punktacji

Klucz do zadań otwartych zawiera **propozycje** odpowiedzi. Należy zaliczyć uczniowi **każdą odpowiedź prawidłową, nawet jeżeli nie została zamieszczona w poniższym kluczu.**

Nr zadania	Prawidłowa odpowiedź	Liczba pkt.	Kryteria
1.	Józef Piłsudski, Jan Sobieski, Stefan Batory, Roman Dmowski	0–2	Za wszystkie poprawne odpowiedzi – 2 pkt. Za 3 poprawne odpowiedzi – 1 pkt.
2.	A. Jan Matejko, (Stanisław Wyspiański) B. Fryderyk Chopin, Stanisław Moniuszko C. Adam Mickiewicz, Henryk Sienkiewicz (Stanisław Wyspiański)	0–3	Po 1 pkt za pełną odpowiedź A, B i C. Uwaga! Stanisław Wyspiański powinien zostać wymieniony przynajmniej raz – w punkcie A. lub C. Może również zostać wymieniony dwukrotnie: jako malarz i poeta.
3.	Józef Wybicki	0–1	
4.	potop szwedzki – Stefan Czarniecki – XVII w. powstanie kościuszkowskie – Tadeusz Kościuszko – XVIII w. Legiony Polskie (wojny napoleońskie) – Napoleon Bonaparte – XVIII w. (XIX w.)	0–2	Za poprawne wpisanie wydarzeń – 1 pkt. Za poprawne wpisanie wieku wydarzeń – 1 pkt.
5.	Np.: Żyją Polacy, którzy będą walczyć o odrodzenie swojej ojczyzny.	0–1	Uznajemy każdą odpowiedź, w której uczeń poprawnie zinterpretuje metaforę.
6.	Kolejno: 2, 4, 1, 5, 3	0–1	Za pełną odpowiedź.
7.	I wojna światowa – 1, 3, 4. II wojna światowa – 2, 5, 6.	0–2	Za wszystkie poprawne odpowiedzi – 2 pkt. Za 5 lub 4 poprawne odpowiedzi - 1 pkt.
8.	Tylko detektyw może rozwiązać zagadkę. Detektyw nie może okazać się winowajcą. Przestępstwo musi zostać popełnione w realistyczny sposób, a metody dochodzenia prawdy mają być racjonalne i oparte na naukowych przesłankach.	0–1	
9.	1812-13 r. oraz 1937 r. albo od 1812 r. do 1937 r. albo okres wojen napoleońskich (początek XIX wieku) oraz przed II wojną światową	0–1	Przyznajemy punkt, jeżeli uczeń zauważy, że fabuła obejmuje dwa plany czasowe.
10.	Kolejno: książd Kazurro, Iwo Gąsowski, mama Adasia - pani Cisowska, Wandzia Gąsowska, Adaś Cisowski	0–2	Za wszystkie poprawne odpowiedzi – 2 pkt. Za 4 poprawne odpowiedzi albo wszystkie poprawne, lecz niepełne (np. tylko imiona, odpowiedzi jednowyrazowe) – 1 pkt.
11.	Kolejno: 1, 3, 4, 2	0–1	
12.	Np.: <ul style="list-style-type: none"> • W książce Dantego: „Boska komedia”./Na odrzwiach bramy ten się napis czyta...O treści memu duchowi kryjomej.../ Napis znajduje się na drzwiach pokoju, w którym leżał chory. • Na drzwiach od oficyny pod osłoną klamki./W wielkim domu znajdziesz dwie malowane brody. Nie patrz poza siebie. Patrz przed siebie i czytaj w brodzie!/ W głównym budynku szukaj portretu brodatego mężczyzny. Tekst będzie w brodzie, zapisany wspak, należy odczytać go w zwierciadle. • Na portrecie brodatego przodka w galerii rodzinnej w bawialni dworu w Bejgole./Znajdziesz w domu tego, co powróci wkrótce z Egiptu i nigdy nie jadał na ucztę z płaskiego talerza./ To, czego szukasz (skarb) znajduje się w drzewie z bocianim gniazdem. 	0–4	I. Za wpisanie w pola tabeli prawidłowych odpowiedzi (0–3 pkt.) 1. Za 6 poprawnie i dokładnie wypełnionych pól – 3 pkt. 2. Za 5 poprawnie i dokładnie wypełnionych pól - 2 pkt. 3. Za 4 poprawnie wypełnione pola albo wszystkie poprawne, lecz mniej dokładne (np.: w książce, na drzwiach, w malowanej brodzie, w dziupli) – 1 pkt. II. Za odpowiedź bezbłędną pod względem ortograficznym – 1 pkt.
13.	C	0–1	
14.	był złodziejem, przestępcą, nieuczciwy	0–1	

15.	A	0–1	
16.	B	0–1	
17.	Prawidłowo: scenograf Andrzej Haliński.	0–1	
18.	Obrazy Vermeera znajdują się w wielu muzeach . W posiadaniu muzeów w Amsterdamie i Hadze jest łącznie 7 dzieł. Warto też zwiedzić trzy muzea w Londynie, aby zobaczyć 4 obrazy holenderskiego mistrza. Muzeum w paryskim Luwrze posiada 2 obrazy, a muzea w Niemczech mają 6. Europa konkuruje z muzeami w USA, gdzie znajduje się 15 obrazów wielkiego malarza.	0–2	Za wszystkie poprawne odpowiedzi – 2 pkt. Za 5 poprawnych odpowiedzi – 1 pkt.
19.	A	0–1	
20.	Kolejno: TAK, NIE, NIE	0–1	
21.	Np.: przymiotnik: czerwony czasownik: czerwienieć przysłówek: czerwono	0–1	
22.	D	0–1	
23.	B	0–1	
24.	Np. Najpiękniejsze dzieła sztuki, stworzone przez człowieka, zasługują na nieśmiertelność/nie powinny nigdy ulec zniszczeniu. Ludzkość zasługuje na przetrwanie, ponieważ człowiek potrafi stwarzać piękne dzieła sztuki, itp.	0–1	Uznajemy każdą odpowiedź, w której uczeń poprawnie zinterpretuje metaforę.
25.	Np.: Obraz przedstawia wnętrze jakiegoś pomieszczenia, być może kuchni. W centralnym miejscu stoi dziewczyna, ubrana w dawny strój holenderski. Ma na sobie intensywnie żółty kaftanik, czerwoną spódnicę i niebieski fartuszek. Jej głowę okrywa biały czepek. Dziewczyna stoi obok stołu, przysuniętego do ściany i nakrytego zielonym obrusem. Ostrożnie, w skupieniu przelewa mleko z dzbanka do misy. Malarz w znakomity sposób utrwalił na płótnie strumyk lejącego się mleka, który wygląda tak realistycznie, że wydaje się prawdziwy i w pierwszej kolejności przykuwa uwagę widza. Później oglądający zwraca uwagę na przedstawioną na obrazie martwą naturę: znajdujący się na stole w koszyku bochenek chleba, którego pokrojone kawałki leżą na serwecie, stojący obok misy malowany dzbanek. Nad stołem znajduje się okno, jasno oświetlające całe wnętrze. Obok okna, na ścianie wiszą wyplatany kosz i jakieś metalowe naczynie. W głębi izby, za dziewczyną, leży na podłodze przedmiot, wyglądający jak pudełko. Przedstawiona scena jest pozornie zwyczajna, ale talent artysty ukazuje piękno tej uchwyconej przed wiekami i na wieki rzeczywistości.	0–6	I. Za realizację tematu (0–3 pkt.) 1. Staranny, dokładny opis, uwzględniający relacje przestrzenne na obrazie, pierwszy i drugi plan, kolorystykę, wrażenia widza – 3 pkt. 2. Opis mniej dokładny, pomijający któryś z ww. aspektów (np. skupiający się tylko na pierwszym planie obrazu) – 2 pkt. 3. Opis powierzchniowy, np. ograniczony do przedstawienia tylko tytułowej bohaterki i wykonywanej przez nią czynności (co najmniej 7 zdań rozwiniętych) – 1 pkt. II. Poprawność językowa (dopuszczalny jeden błąd) – 1 pkt. III. Poprawność ortograficzna (dopuszczalny jeden błąd) – 1 pkt. IV. Poprawność interpunkcyjna (dopuszczalne dwa błędy) – 1 pkt.